

Przewodnik

*Miesięcznik Okręgu
Podkarpackiego PZN*

(70)

10/2010 ISSN 1897-841X

Tyle jesteś wart ile drugiemu pomożesz...

15 października Dzień Białej Laski

Spis treści

- Październik 2010 – felieton str. 3
- Calendarium str. 6
- Osoba niewidoma w świetle Ustawy Prawo o Ruchu Drogowym str. 14
- Witryna poetycka str. 16
- Hadle Szklarskie str. 19

Miesięcznik Okręgu Podkarpackiego Polskiego Związku Niewidomych

Wydawca: Zarząd Okręgu Podkarpackiego PZN w Rzeszowie

Skład redakcji:

Redaktor Naczelny, koordynator: "Zygflor" - Zygmunt Florczak

Skład komputerowy: Agnieszka Płonka

Współpracują: Anna Chęć, Janina Baran, Kazimierz Bacewicz, Zuzanna Ostafin

Adres siedziby redakcji: 35-201 Rzeszów, Plac Dworcowy 2,

tel. (017) 85 24 738, fax. (017) 86 22 328,

e-mail: podkarpacki@pzn.org.pl

www.podkarpacki.pzn.org.pl

Październik - „W październiku – jak na śmietniku” – to ludowe przysłowie najlepiej określa i charakteryzuje ten czas, gdy w poprzednich stuleciach żyjący wedle agrarnego kalendarza chłopi w te dni w swoich obojęściach dokonywali zgrubnej obróbki lnu i konopi. Wtedy

podwórka pokrywały się **paździerzami**, czyli zdrewniałymi, twardymi odpadami przetwarzanych roślin, od których prawdopodobnie miesiąc **październik** wywodzi swą nazwę.

Październik jest pierwszym pełnym miesiącem jesieni, która w swoisty sposób wpływa na naszą formę fizyczną i psychikę. W naszych domach trwa akcja gromadzenia płodów rolnych oraz tworzenia przetworów, które będą nam niezbędne do egzystencji, aż do chwili pokazania się przyszłorocznych nowalijek.

W tradycji katolickiej te dni są poświęcone **Matce Bożej Różańcowej**; w świątyniach odprawiane są nieszpory, na które śpieszą przede wszystkim starsi i matki z dziećmi.

Przez cały miesiąc media i prasa będą nas informować o tym, że październik jest **Miesiącem Profilaktyki Raka Piersi**. Symbolem tej akcji jest **różowa wstążeczka** zauważalna w różnego rodzaju publikacjach i kalendarzach.

Mądre ludowe przysłowia – np. „**Po św. Tadeuszu trzeba chodzić w kapeluszu**” lub „**Od św. Urszuli oczekuj śnieżnej koszuli**” ostrzegają nas przed drastyczną zmianą pogody i tym samym możliwością rozchorowania się - nakłaniają nas do cieplejszego odziewania się oraz zadbania o własne zdrowie.

W październiku będziemy wspominać

- **1 października 1870** r. urodziła się **Stefania Sempołowska** – pedagog, i publicystka, działaczka społeczna i oświatowa (zm. 1944)
- **2 października 1940** r. w Warszawie **hitlerowcy utworzyli getto dla ludności żydowskiej**
- **2 października 1944** r. po dwumiesięcznych krwawych walkach w Ożarowie k. Warszawy **podpisano kapitulację Powstania Warszawskiego**.
- **3 października 1990** r. – to moment „**Zjednoczenia Niemiec** poprzez formalne przyłączenie byłej **NRD** do **RFN**.”
- **4 października** – **Światowy Dzień Ochrony Zwierząt**

- **4 października 1930** r. urodził się **Wiesław Gołas** – znakomity aktor, w czasie wojny członek ruchu oporu, żołnierz AK. Zagrał m.in. w filmie: „Ogniomistrz Kaleń”, czy „Czterej pancerni i pies”.
- **5 października 2000** r. **Telewizja Polska** wyemitowała pierwszy odcinek serialu „Plebania”. *To już 10 lat !!!*
- **6 października 1620** r. w **bitwie pod Cecorą** zginął **Stanisław Żółkiewski** - hetman wielki koronny, który w **1610** r. pokonał wojska rosyjskie w **bitwie pod Kłuszynem** i zajął **Moskwę** (ur. 1547 r.).
- **7 października 1930** r. urodził się **Jerzy Wojnar** – pilot szybowcowy i saneczkarz. Był dwukrotnym mistrzem świata w saneczkarstwie i trzykrotnym rekordzistą świata w przelotach szybowcowych (zm. 2005 r.).
- **8 października 1910** r. zmarła **Maria Konopnicka** – pisarka, poetka, autorka „**Roty**”, działaczka na rzecz kobiet, uznana za najwybitniejszą poetkę swojej epoki (ur. 1842 r.).
- **9 października 1980** r. wybitny polski poeta i prozaik – **Czesław Miłosz** – został trzecim polskim laureatem literackiej Nagrody Nobla (po *Henryku Sienkiewiczu* i *Władysławie Reymoncie*).
- **10 października 1940** r. urodził się **Witold Pograniczny** – znakomity dziennikarz muzyczny Polskiego Radia, jeden z prekursorów rock & rolla w Polsce i jeden z największych jego znawców w Polsce (zm. 2008 r.)
- **11 października 1830** r. w Warszawie odbył się ostatni -pożegnalny – koncert **Fryderyka Chopina**.
- **12 października 1840** r. urodziła się **Helena Modrzejewska** – najwybitniejsza aktorka w dziejach polskiego teatru, uważana za jedną z najpiękniejszych kobiet swojej epoki (zm. 1909 r.).
- **13 października** – **Dzień Dawcy Szpiku**
- **14 października** – **Dzień Edukacji Narodowej** - Tego dnia w **1773** r. powstała **Komisja Edukacji Narodowej** – pierwsza w Europie instytucja oświatowa o charakterze ministerstwa.
- **15 października** - **Międzynarodowy Dzień Niewidomego** - zwany **Dniem Białej Laski**, który świętujemy w tym dniu od 15 października 1993 roku.

Z okazji Dnia Białej Laski w tym miejscu felietonu pragnąc oddać należną cześć wszystkim ludziom zamieszkującym nasz region, a cierpiącym z powodu braku lub dotkliwego ograniczenia wzroku – tą drogą na łamach naszego miesięcznika - najserdeczniejsze życzenia zdrowia, wszelkiej pomyślności i jasnego pełnego optymizmu spojrzenia w przyszłość życzą:

przewodniczący Okręgu Podkarpackiego PZN mgr Ryszard Cebula

w imieniu Redakcji „Przewodnika” Zygmunt Florczak

(podwójne życzenia kierujemy do tych, którzy są zrzeszeni w PZN, a zawodowo wywodzą się ze stanu nauczycielskiego ...)

- **15 października 70** r. p.n.e. urodził się **Wergiliusz** – poeta, największy epik rzymski, autor m.in. „**Eneidy**” – epepei narodowej Rzymian (zm. 19 r. p.n.e.).
- **16 października** – to **Dzień Papieża Jana Pawła II** - obchodzony na pamiątkę wyboru na stolicę piotrową arcybiskupa metropolity krakowskiego – **58-letniego Karola Wojtyły**, który przybrał imię swoich poprzedników – Jana Pawła II.
- **16 października 1820** r. – w Krakowie rozpoczęto trwającą trzy lata budowę **Kopca Kościuszki**.
- **17 październik** – **Światowy Dzień Walki z Ubóstwem**

Więcej na ziemi łez i nędzy

(krzywda w swych szponach dławi świat)

niż ziaren ryżu i pieniędzy ...

więcej na ziemi łez i nędzy .

Remigiusz Kwiatkowski

- **19 października 1940** r. urodził się **Jerzy Kulej** – bokser, komentator sportowy, jedyny polski bokser, który dwukrotnie został mistrzem olimpijskim (**1964, 1968**). Wystąpił też w dwóch filmach.
- **20 października 1920** r. urodził się **Piotr Kruger** – astronom i matematyk, konstruktor przyrządów astronomicznych, nauczyciel **Jana Heweliusza** (zm. 1639 r.).
- **21 października 1910** r. urodził się **Karol Herman Stępień** – franciszkanin, duszpasterz na Polesiu, zamordowany przez Niemców w 1943 r. W 1999 r. beatyfikowany przez Jana Pawła II wraz ze 107 innymi męczennikami.
- **22 październik** – **Światowy Dzień Jąkających się**
- **22 października 2000** r. zmarła **Franciszka Cegielska** – polityk, prezydent Gdyni, minister zdrowia, wykładowca w Wyższej szkole Morskiej w Gdyni. Za życia ceniona jako skuteczny menadżer; wielki tytan pracy i kobietą sukcesu (ur. 1946 r.).
- **23 października 1900** r. urodził się **Seweryn Kulesza** – major WP, kawalerzysta, jeden z najzdolniejszych jeźdźców polskich międzywojnia, srebrny medalista w drużynowym konkursie **WKW** w Berlinie w 1936 r. (zm.1983 r.).
- **23 października 1940** r. urodził się **Pele** – brazylijski piłkarz, trzykrotny mistrz świata, *(jako jedyny na świecie)*. Jest nazywany **królem futbolu**. Jest **Ambasadorem Dobrej Woli UNESCO**.
- **24 października** – **Światowy Dzień Walki z Otyłością**
- **25 października 1950** r. **Chiny zajęły Tybet** informując światową opinię publiczną, iż ich wojska wkroczyły do Tybetu „w celu wyzwolenia ludu tybetańskiego”.
- **26 października 1990** r. zmarła **Barbara Ludwiżanka** – aktorka obdarzona niespotykaną delikatnością i wdziękiem, grała m.in. w „*Nocach i dniach*” i „*Seksmisji*”. Często występowała w audycjach Polskiego Radia (ur. 1908 r.).
- **27 października 1990** r. zmarł **Wacław Kowalski** – aktor teatralny i filmowy, twórca niezapomnianej kreacji Kazimierza Pawlaka w filmach **Sylwestra**

Chęcińskiego „Sami swoi”, „Nie ma mocnych” oraz „Kochaj, albo rzuć”. W 1988 r. otrzymał „**Wiktora**” dla najpopularniejszej postaci TVP (ur. 1916 r.).

- **28 października 1860** r. urodził się **Jigoro Kano** – japoński twórca judo (zm. 1938 r.).
- **29 października 1930** r. urodził się **Mariusz Dmochowski** – aktor. Zagrał w wielu filmach fabularnych, np. „Lalka”, „Pan Wołodyjowski”, „Czarne chmury”. Idealnie odtwarzał postać króla **Jana III Sobieskiego** (zm. 1992 r.).
- **30 października** - w nocy **30/31** października zostaje odwołany czas środkowo europejski letni. O godz. **3⁰⁰** przestawiamy wskazówki zegarów na godz. **2⁰⁰**
- **31 października** – **Światowy Dzień Oszczędności**
- **31 października 1940** r. – to klęska Niemców w powietrznej **bitwie o Anglię**. Wzięli w niej udział polscy piloci walczący w polskich dywizjonach 302 i 303 oraz piloci walczący w angielskich dywizjonach RAF-u. *Bitwa o Anglię była największym starciem lotniczym w dziejach wojen i pierwszą porażką wojsk niemieckich w II wojnie światowej.*

Kończy się kolejny miesiąc w roku, który niegdyś był określany *miesiącem oszczędności*. Pora roku wymusza na nas gromadzenie zapasów na nadchodzącą zimę oraz zmusza do filozoficznym przemyśleń związanych z życiem, egzystencją i przemijaniem.

Przed nami szczególny czas, który będzie sprzyjał tego typu refleksji nad tym co powyżej oraz nad zdarzeniami, które niegdyś były doświadczeniem naszych przodków. Pochylmy i zastanówmy się nad istotą ludzkiego istnienia, bo czas ku temu jest przedni

...

Zygflor 2010-07-07

Calendarium

- czyli ukazanie w czasie (na przestrzeni lat i tła wydarzeń w kraju) - procesu formowania się Rzeszowskiego (Podkarpackiego) Okręgu PZN jak i jego terenowych struktur w regionie ...

- tuż po zakończeniu II wojny światowej...

w środowisku polskich inwalidów wzroku podjęto działania, których celem było powołanie organizacji zrzeszającej - a zarazem reprezentującej - interesy niewidomych. Inicjatorem - a zarazem organizatorem – powstania ogólnopolskiego związku niewidomych był dr **Włodzimierz Dolański**.

- 6 października 1946 r.

z inicjatywy wcześniej wymienionego w podanym terminie powołano ogólnokrajową organizację pod nazwą „**Związek Pracowników Niewidomych Rzeczypospolitej Polskiej**”. Funkcję prezesa powierzono dr **Włodzimierzowi Dolańskiemu**, który wylansował hasło: „**Nic o nas bez Nas**”.

- 16/17 czerwca 1951 r.

w Warszawie na **I Krajowym Zjeździe** doszło do połączenia **Związku Pracowników Niewidomych Rzeczypospolitej Polskiej** ze **Związkami Ociemniałych Żołnierzy RP** – w wyniku „fuzji” powstaje **Polski Związek Niewidomych**. Na jego pierwszego prezesa zostaje wybrany mjr **Leon Wrzostek**.

- październik 1956

w wyniku wewnątrzwiązkowej „scysji” (czy też „odwilży”) ociemniali żołnierze reaktywują swoją przedwojenną – powstałą **11. 05. 1929** – organizację pod nazwą **Związek Ociemniałych Żołnierzy**.

Informacje dotyczące naszego regionu

- czyli zestawienie w czasie momentu powstania Kół PZN w regionie -

U swego zarania PZN strukturalnie i organizacyjnie był podzielony na kilka Oddziałów. Początkowo nasz region organizacyjnie wchodził w skład **Oddziału Krakowskiego**, z którego po kilku miesiącach wyodrębnił się **Oddział Rzeszowski PZN**.

Z uwagi na to, że w tym czasie najwięcej niewidomych zamieszkiwało region przemyski, to z tego względu **Przemysł** stał się siedzibą nowopowstałego Oddziału.

- 1951 r. Przemyśl

Z inicjatywy takich niewidomych jak: **Stanisław Szymański, Edward Wencel, Sztajnek czy Korba** powstaje - pierwsze w województwie rzeszowskim - **Koło PZN w Przemyślu**. Pierwszym przewodniczącym tegoż Koła był **Stanisław Szymański**.

W historii ruchu na terenie miasta istniały dwa Koła PZN; tj. przy SN „Start”, jak i miejskie. Obecnie na terenie Przemyśla istnieje tylko jedna struktura PZN, której prezesuje **Jurek Andrejko**.

- luty 1952 r. Rzeszów

(a właściwie przełom 1951/1952) to moment, gdy niewidomi i słabowidzący mieszkańcy **Rzeszowa** „skrzyknęli się”- powstało **Koło Polskiego Związku Niewidomych w Rzeszowie**.

Pierwszym przewodniczącym został **Furman Jan**, zaś pierwszą siedzibą ZK PZN było jego prywatne mieszkanie, w którym pracowali do 1966 roku. Następnie funkcję przewodniczącego pełnił **Ryszard Kielbasa**, który do swojej działalności wciągnął również swoją żonę **Stanisławę**.

- 23 lutego 1952 r.

odbył się pierwszy **Założycielski Zjazd Rzeszowskiego Oddziału PZN** odbył się w Przemyślu w dniu **23 lutego 1952** roku. Funkcję prezesa powierzono **Stanisławowi Szymańskiemu**, natomiast kierownikiem biura został **Tadeusz Wojciechowski**.

- 15 maja 1953 r.

przemyscy działacze doprowadzili do powstania w ich mieście Spółdzielni Niewidomych „**Start**”. Było to bardzo ważne wydarzenie w życiu niewidomych całego regionu, ponieważ w tejże Spółdzielni kilkuset niewidomych znalazło zatrudnienie oraz możliwość wszechstronnej rehabilitacji. Spółdzielnia przez wiele lat finansowo i materialnie wspomagała działalność Oddziału, a później Okręgu, jak też sport i rekreację w środowiskowym klubie sportowym.

Spółdzielnia Niewidomych „Start”, to dzieło m.in. takich działaczy jak **Stanisław Szymański**, czy **Edward Wencel**, którzy **15 grudnia 1952 r.** – zarejestrowali Spółdzielnię o nazwie „Start”. Uroczysta inauguracja działalności nastąpiła **14 maja**

1953r., zaś już **15 maja** ruszyli z produkcją. Pierwszym prezesem Spółdzielni Niewidomych „Start” był **Edward Wencel**.

- maj 1953r. Mielec

Pierwszym przewodniczącym Koła PZN w Mielcu był **Ludwik Belczak**, sekretarzem **Władysław Duszkiewicz**. W tym czasie w ZK mocno udzielali się panowie **Lejko Adam** i **Czesław Ziobroń**. Początkowo biuro mieściło się w prywatnym mieszkaniu przy ul. Łukaszewicza w budynku dzisiejszego MOPS.

- 1954 r. Stalowa Wola (Koło PZN nizańsko – stalowowolskie)

Pierwsze wzmianki dotyczące czasu i miejsca powstania ruchu niewidomych w tym regionie są związane z relacją Śp. **Stanisława Jakimów** oraz wspomnieniami **Julii Ziemby**. W **1954** roku w **Nisku** powołano Koło PZN, które terenem działania objęło powiat nizański i stalowowolski. Pierwszą siedzibę pionierzy naszego ruchu mieli w Nisku przy ulicy Kolejowej w Domu Ociemniałych Żołnierzy. Nisko siedzibą Koła PZN było do **1979** roku, czyli przez **25** lat. W tymże roku przeniesiono siedzibę do Stalowej Woli, gdzie mieści się do dzisiaj.

- czerwiec 1956 r. Jarosław

Założycielami Koła PZN w **Jarosławiu** byli: **Tadeusz Luis** -pierwszy przewodniczący, który swą funkcję pełnił przez 13 lat, **Karol Mazurek** – skarbnik i **Józef Winnicki** pełniący funkcję sekretarza (wspólnie tworzyli pierwszy ZK PZN). Początkowo zrzeszali 30 członków. Niewątpliwie wielkie zasługi dla tej społeczności swą pracą wnieśli prezesi ZK: **Zbigniew Bieniasz** i **Ewa Bednarczyk**.

- 1958 r. Brzozów

Prekursorami zaistnienia PZN-u w powiecie brzozowskim oraz pierwszymi opiekunami tej struktury było małżeństwo o nazwisku **Wolanin**. Które z nich „to wszystko zainicjowało” – tego nie pamięta nikt. Po tej pionierskiej małżeńskiej parze opiekę nad grupą członkowską sprawował **Zygmunt Zgrych** (pracował w PCK), zaś ówczesny lokal znajdował się przy ul. Mickiewicza. Po nim opiekę przejął niewidomy **Władysław Majcher**, zaś w 1987 roku – na trzeciego przewodniczącego w historii brzozowskiego Koła PZN – wybrano **Tadeusza Kraczkowskiego**.

- 1960 r. Leżajsk

„zaistnienie” Koła PZN w Leżajsku w 1960 r., to „sprawka” **Józefa Kozyry** z Woli Zarzyckiej (oczywiście założycielskich dokumentów brak). To dzięki jego aktywności udawało się zrzeszyć osoby z I-szą i II-gą grupą inwalidzką z tytułu dysfunkcji narządu wzroku z terenu powiatu leżajskiego – w chwili założenia Koło liczyło 66 osób dorosłych i 8 dzieci.

- 1962 r. Krosno

To grupa inicjatywna świątłych niewidomych z Krosna zapoczątkowała istnienie Koła PZN na terenie tegoż miasta i powiatu. Początkowo zrzeszali 30 osób. Na pierwszym walnym zebraniu wybrano pięcioosobowy Zarząd na czele z **Heloną Bożek** – jako przewodniczącą. W 1979 – po Jej śmierci - na przewodniczącą wybrano **Matyldę Gajda**. W tamtym okresie ówczesny Zarząd zaczął organizować wycieczki integrujące środowisko i pielgrzymki. Od 1996 roku prowadzona jest Kronika Koła, w której odnotowuje się imprezy, które odbyły się w Kole lub te, w których uczestniczyli ich członkowie.

- 1962 r. Sanok

Mikołaj Szwan z **Sanoka** – lokalny lider naszego ruchu – na mocy pełnomocnictwa otrzymanego od ówczesnego **Zarządu Okręgu Przemyskiego PZN** tworzy w tymże roku terenowe Koło PZN obejmujące swym oddziaływaniem powiaty: ustrzycki, leski i sanocki z siedzibą w **Sanoku**. Po kilku latach dołączyli do niego tacy działacze jak: **Aleksander Kargul, Stanisław Zięba, Eugeniusz Dydek i Jan Pastuszek**, który został wybrany na pierwszego przewodniczącego nowopowstałego Koła. To ci ludzie stworzyli organizacyjne zręby sanockiego Koła oraz jego pierwszy Zarząd.

- 1953 r. w Przemyśle powstaje środowiskowy Klub Sportowy

To data powołania do życia środowiskowego **Klubu Sportowego Spółdzielni Niewidomych „Start”** w Przemyśle, który istniał - i działał – w latach 1953 – 1994. Był poprzednikiem obecnie istniejącego **PKSiRNiS „Podkarpacie”**.

- 1965 r. Ropczyce

Początkowo struktura działająca na rzecz środowiska wywodzącego się z regionu ropczycko-strzyżowsko-kolbuszowskiego swoją siedzibę miała ...w Rzeszowie i nosiła nazwę: „Koło PZN Nr 2 w Rzeszowie”. Jej pierwszym przewodniczącym był **Bolesław Gałązka** – rzeszowianin. Swoją funkcję sprawował jedną kadencję. Po nim te obowiązki przejął **Aleksander Zięba**, za którego rządów w 1974 r. przeniesiono siedzibę Koła do Ropczyc. Po nim „rządziła” **Kazimiera Szczupak, Antoni Kluk, Czesław Nowak**, a obecnie **Mieczysław Majka** ...

- 1967 r. Jasło

Jego **założycielem i opiekunem** był **Ryszard Piszczak** - pracownik PPNiG w Jasle, który wcześniej działał w Zarządzie Okręgu PZN w Krakowie; nabyte w ten czas doświadczenie przeniósł na grunt jasielski. Współpracowali z nim: **Fryderyk Motyka, Maria Kawa i Krystyna Szmyd**, która w tym gronie reprezentowała Opiekę Społeczną i Powiatowy Wydział Służby Zdrowia w Jasle. To oni pomagali chorym i potrzebującym pomocy członkom ich Koła...

- 1968 r. Tarnobrzeg

Powstanie tarnobrzesckiej struktury Związku należy łączyć z osobą **Eugeniei Pytlak**, która wdrożyła tę inicjatywę w życie w tym regionie. Pani Eugenia była pracownikiem Działu Służb Społecznych (Socjalnych) i to ona wciągnęła **Jana Mączkę** do Koła PZN w Tarnobrzegu. Pierwszą siedzibą Koła PZN był – oczywiście – Dział Służb Socjalnych Szpitala powiatowego w Tarnobrzegu, zaś później - gdy powstało Województwo Tarnobrzesckie - Dział Służb Socjalnych tegoż urzędu i to wtedy nowym opiekunem Koła została **Teresa Latawiec**, która objęła „schemat” po Eugeniei Pytlak.

- 1968 r. Dębica

Pierwszym przewodniczącym (tzw. grupy członkowskiej) był **Edward Bień**, Ich pierwsze biuro mieściło się w prywatnym mieszkaniu przy ul. Strażackiej. Na przestrzeni 40 lat funkcję przewodniczącego pełnili – po wspomnianym wcześniej **Edwardzie Bieniu** - jeszcze: **Bronisława Andreasik, Stanisław Midura, Irena Tomasiak, Romuald Szarek, Stanisław Wójcikowski, Jarosław Dobies, Roman Depowski** oraz obecnie „panująca” – **Maria Kabaj**.

- 1 kwietnia 1970 r. – przenosiny siedziby biura ZO do Rzeszowa

ze względu na utrudnioną współpracę władz Okręgu Rzeszowskiego PZN z władzami wojewódzkimi i analogicznie utrudnione kontakty z jednostkami terenowymi (odległe i peryferyjne położenie Przemyśla względem centrum administracyjnego regionu), w dniu **1 kwietnia 1970 r.** biuro **Zarządu Okręgu Rzeszowskiego PZN** zostaje przeniesione **do Rzeszowa**.

- 1971 r. Łańcut

Pierwszym prezesem łańcuckiego ZK PZN był **Kazimierz Litwin**, a ich siedziba była usytuowana przy łańcuckim PKPS. W tym pionierskim czasie wszelkie prace biurowe na rzecz środowiska prowadziła **Elżbieta Cwynar** – kierownik PKPS, a później **Eugeniusz Hadław**. Kolejnymi przewodniczącymi byli: **Stanisława Prucnał**, **Karol Radwanowicz**, **Stanisław Wierziński**.

- 1972 r. Przeworsk

Z relacji najstarszych członków tego ognia PZN wynika, że założycielką Koła PZN i jego pierwszą przewodniczącą była **Sabina Kapuścińska** a później Jej mąż **Stanisław Kapuściński**. W tamtym czasie siedziba Koła znajdowała się m.in. na poddaszu i ciągle byli „w przeprowadzce”, ponieważ władze ciągle im przenosiły siedzibę z jednego miejsca w drugie. Tak oczekiwana stabilizacja przyszła wraz z **Haliną Stecko**, która po **Stanisławie Kapuścińskim** została przewodniczącą tegoż Koła.

- wiosna 1974 r. Lesko

W tymże roku z sanockiego Koła PZN wyodrębniło się **Koło PZN w Lesku**, które rozpoczęło działać i obsługiwać teren powiatu ustrzyckiego i leskiego. Jego powstaniu sprzyjał przewodniczący ZO **Henryk Litwin** i **Eugeniusz Gilewski** - kierownik biura ZO. Przez wiele kadencji funkcję przewodniczącego ZK PZN w Lesku pełnił **Eugeniusz Dydek**, który „drenował teren, wynajdywał niewidomych i niedowidzących, którzy podejmowali pracę w przemyskiej Spółdzielni Niewidomych „Start”. **Łucja Bielec**, to w historii leskiego Koła PZN drugi prezes, który z równie dobrym skutkiem kontynuuje to, co rozpoczął poprzednik.

- czerwiec 1975 r. powstaje Przemyski Okręg PZN

1 stycznia 1975 r. ówczesny rząd wdrożył zmianę administracyjną państwa – powstało **49** województw. Ta decyzja wymusiła zmianę w strukturze Okręgu. Równoległe z utworzeniem Województwa Przemyskiego powstał Przemyski Okręg PZN, w granicach Okręgu Rzeszowskiego PZN znalazły się nowopowstałe województwa takie jak: krośnieńskie, rzeszowskie, czy tarnobrzeskie.

Kierownikiem Przemyskiego Biura Zarządu Okręgu został **Tadeusz Skwira** a przewodniczącym Zarządu Okręgu został najpierw **Zbigniew Żuromski**, a później **Stanisław Sęk**.

-1 czerwca 1979 r. Lubaczów

Na mocy Uchwały Zarządu Okręgu Polskiego Związku Niewidomych w Przemyśle nr 22/79 z dnia 1 czerwca 1979 r. powołano **Koło Polskiego Związku Niewidomych w Lubaczowie**. Początkowo obowiązki przewodniczącego pełniły panie pracujące w Szpitalu Rejonowym w Lubaczowie. Pierwszą społeczną przewodniczącą była **Kulczycka Janina**, zaś po niej **Baran Emilia**. W miarę „krzepnięcia” stowarzyszenia tę funkcję zaczęli pełnić ludzie w nim zrzeszeni z wyboru. Takim pierwszym przewodniczącym był **Tadeusz Mączka**, po nim **Arkadiusz Gorzelnik**, **Jarosław Cymbalista** i **Danuta Józków**; od około 20 lat funkcję prezesa ZK PZN w Lubaczowie pełni **Zygmunt Florczak**.

- 1994 r.

W 1994 r. utworzono i zarejestrowano Stowarzyszenie pod nazwą: „**Przemyski Klub Kultury Fizycznej i Turystyki Pracowników Spółdzielni Niewidomych oraz Osób Niepełnosprawnych „Start” w Przemyśle**”. W 1996 r. Klub otrzymał osobowość prawną i został wpisany do Rejestru Stowarzyszeń Sportowych. W 1999 r. uległa zmianie nazwa na Klubu na obecnie używaną: **Przemyski Klub Sportu i Rekreacji Niewidomych i Słabowidzących „Podkarpacie”**. Klub - w myśl statutu – swoją działalnością obejmuje środowisko niewidomych całego Podkarpacia, którzy uprawiają kwalifikowany – i nie tylko - sport w wielu sekcjach.

- 1 stycznia 1999 r. data kolejnej reformy administracyjnej państwa

na skutek zmian administracyjnych powstało 16 województw i tyleż samo Okręgów PZN (przeszło istnieć Województwo Przemyskie oraz Okręg Przemyski PZN); powstało Województwo Podkarpackie i – równolegle - Okręg Rzeszowski, który swoim zasięgiem objął teren całego odrodzonego województwa jednocześnie zmieniając nazwę na: **Polski Związek Niewidomych Okręg Podkarpacki**.

- czerwiec 1999 r. Strzyżów

To wtedy ze struktury Koła PZN w Ropczycach wyodrębnia się najmłodsze – **Koło PZN w Strzyżowie**. Od jego zarania lideruje mu energiczny i zdroworozsądkowy **Marek Krochmal**, który umotywowany racjami i twardymi argumentami przemawiającymi „za

odłączeniem się” wraz z **Agnieszką Warchoł** doprowadza do wyodrębnienia się i usamodzielnienia wzmiankowanej struktury. Strzyżowski lider swą wiedzę, doświadczenie i przedsiębiorczość na co dzień wykorzystuje udzielając się – i pracując – we władzach naczelnych ZO PZN oraz na lokalnym forum organizacji pozarządowych pow. strzyżowskiego.

„Ciekawostki” związane z ruchem niewidomych na Podkarpaciu ...

- na rzecz Okręgu pracowało 7 prezesów - najdłużej **Stanisław Jakimów**, który wykonywał swoje obowiązki w latach **1975 –1993**. Za **18** lat prezesury XVI Okręgowy Zjazd Delegatów nadał mu tytuł Honorowego Przewodniczącego Zarządu Okręgu.

Siódmym Prezesem Zarządu Okręgu – i obecnie sprawującym „urząd” - jest **Ryszard Cebula**, który tę funkcję pełni od **XI. 1999** r.

W historii Okręgu Podkarpackiego PZN funkcję prezesa kolejno pełnili:

- **Stanisław Szymański** w latach **1952 - 1959**

- **Jan Bester** - // - **1959 – 1970**

- **Henryk Litwin** - // - **1970 – 1975**

- **Stanisław Jakimów** - // - **1975 – 1993**

- **Janina Popławska** - // - **1993 – 1997**

- **Adam Markowski** - // - **1997 – 1999**

- **Ryszard Cebula** - // - **1999 - ?**

Pracami biura Zarządu Okręgu „zarządzało” 8 kierowników – obecnie określanymi tytułem dyrektorów; najdłużej - przez 29 lat - funkcję tą pełnił **Eugeniusz Gilewski**. Od **06.01.2004** r. zasobami ludzkimi w biurze ZO PZN kieruje dyrektor **Małgorzata Musiałek**.

Zygflor 2010-06-23

OSTRZEGA, WYJAŚNIA, LOJALNIE INFORMUJE

mgr inż. Anna Chęć

– o niuansach Ustawy Prawo o Ruchu Drogowym dotyczących niewidomych.

Osoba niewidoma

w świetle Ustawy *Prawo o Ruchu Drogowym*.

W obowiązującej obecnie Ustawie Prawo o Ruchu Drogowym z dnia 20 czerwca 1997 r. zawarte są 2 artykuły dosłownie odnoszące się do osób niewidomych, do ich praw, ale i obowiązków, które muszą spełniać by mogły bezpiecznie poruszać się po drodze.

Osoba niepełnosprawna korzysta w określonym zakresie z uprzywilejowania w ruchu drogowym, m.in. podczas przechodzenia przez jezdnię. Mówi o tym artykuł 26 ust. 7

Art. 26 ust. 7

W razie przechodzenia przez jezdnię osoby niepełnosprawnej, używającej specjalnego znaku, lub osoby o widocznej ograniczonej sprawności ruchowej, kierujący jest obowiązany zatrzymać pojazd w celu umożliwienia jej przejścia.

Powołany przepis wyraźnie akcentuje w tym przypadku konieczność używania „specjalnego znaku”. Dlatego też jest rzeczą niezbędną wyróżnienie niewidomego w taki sposób, aby inni uczestnicy ruchu mogli go dostrzec i odpowiednio się zachować. Obowiązek odpowiedniego wyróżnienia niewidomego nakłada komentowany przepis i wskazuje, że tym wyróżnieniem jest właśnie biała laska.

Obowiązek zatrzymania pojazdu w celu umożliwienia przejścia przez jezdnię osoby niepełnosprawnej opisanej w art. 26 występuje niezależnie od tego, czy osoba taka przechodzi na przejściu dla pieszych czy poza nim. Dlatego też osoby kierujące muszą się spodziewać nieco odmiennego zachowania osób wymienionych w w/w artykule, które mogą nawet bardzo niespodziewanie wtargnąć na jezdnię w miejscu do tego nie przeznaczonym - niewidomy należy do grona osób, w stosunku do których należy zachować ograniczone zaufanie.

Art. 42.

Niewidomy podczas samodzielnego poruszania się po drodze jest obowiązany nieść białą laskę w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu.

Obowiązek niesienia białej laski występuje tylko w przypadku samodzielnego poruszania się niewidomego po drodze. A więc, jeżeli będzie się on poruszał pod opieką innej, sprawnej osoby nie musi nieść białej laski.

Biała laska musi być niesiona w taki sposób, aby inni uczestnicy ruchu drogowego dobrze ją widzieli - powinna być odpowiednio wysunięta, a nie, co się bardzo często zdarza, schowana w damskiej torebce, bądź włożona do tylnej kieszeni męskich spodni.

Na koniec należy zauważyć, że w artykule jest mowa o drodze, więc o jej wszystkich elementach składowych tj. o poboczu, chodniku, drodze dla pieszych, jezdni itd.. W związku z czym osoba niewidoma niezależnie od tego, czy porusza się samodzielnie tylko po chodniku, czy przechodzi przez jezdnię lub torowisko pojazdów szynowych jest zawsze zobowiązana nieść białą laskę.

materiał opracowała: mgr inż. **Anna Chęć**

na podstawie wydawnictwa - **Kodeks Drogowy, Stanisław Soboń, Warszawa 2007.**

Witryna poetycka

W październikowym kąciku poetyckim – z racji obchodów w tym miesiącu Dnia Niewidomego - prezentuję utwór omawiający problemy związane z brakiem wzroku, następny omawiający uroki jesiennego świtu, zaś trzeci tematycznie związany z Matką Bożą, wszak październik od stuleci kojarzy się nam z modlitwą na różańcu.

Zapraszam do lektury i analizy zaproponowanych utworów.

„No to co, że nie widzę”

No to co, że nie widzę...
Że widzę tylko czerń i szarość,
Że widzę słysząc
Ból, smutek i radość.

No to co, że nie widzę...
Że widzę dotykiem moich dłoni
Jeszcze lepiej i dokładniej
Splywającą łzę i różę w twojej dłoni.

No to co, że nie widzę...
Że widzę kochającym sercem
Miłość rozkwitającą wśród ludzi
I wyciągnięte, pomocne ręce.

No to co, że nie widzę...
Że widzę marzeniami
Malując przepiękny świat
Przystrojony kolorowymi motylami.

No to co, że nie widzę
I tak bawię się i tańczę,
Bo życie jest takie słodkie
Jak dojrzałe pomarańcze.

No to co, że nie widzę...
Idę odważnie przed siebie
Pokonując życia bariery,
Uśmiechając się do ciebie.

No to co, że nie widzę...
Wyobrażenia przecież różne cuda czyni
I ciemny świat niewidomego
W piękne obrazy przemieni.

autor: Zuzanna Ostafin

„Świt”

Kiedy poranne wstają zorze
Miło i błogo jest wtedy na dworze
Wszędzie tak cicho tylko ptaszek śpiewa
A nad starym Krzyżem z cicha szumią drzewa
Słonko co wstało tak precudnie świeci
A woń z pól i lasów dookoła leci - leci
I choć tak uroczy czar porannej ciszy
Jednak wtedy zawsze tęskno jest na duszy

autor: Kazimierz Bacewicz

„Matka Bolesna”

Matko cierpieniem złamana
W żałobie i bez pociechy,
Z martwym synem na kolanach
- Ofiarą za nasze grzechy
Bądź pozdrowiona!

Już wszystkie łzy się wylały
Z morza głębokiej boleści,
Jęk i rozpacz skamieniały
W najłaskawszej Twojej piersi
Osłabiły ramiona!

Twarz ciężkim smutkiem ściągnięta,
W otchłani bólu łka dusza,
Tulisz do Łona ręką świętą
Stygnące ciało Jezusa –
Zbawcę naszego!

Nikt nie stawiał świecy palącej
I Chrystus nie leżał w kwiatach,
Na rękach Matki Bolesnej

Legł zamęczony Zbawiciel świata

Bardzo grzesznego!

Matko Bolesna prosimy Ciebie

Przez Twoje pod krzyżem cierpienie

Wypraszaaj nam sny o niebie,

Wyproś nam wieczne zbawienie.

autor: Janina Baran

godz. 11³⁰ – Hadle Szklarskie –

to moment rozpoczęcia kolejnego Pikniku Integracyjnego Koła PZN w Przeworsku zrealizowanego w ostatni dzień tegorocznych wakacji (**31. 08. 2010 r.**) w przepięknym **Zespole Pałacowo – Parkowym** położonym we wzmiankowanej miejscowości.

W przedsięwzięciu wzięło udział około **60** członków tamtejszej struktury PZN pomiędzy którymi zasiedli: poseł na Sejm **RP – Andrzej Ćwierz**, Starosta Przeworski – **Zbigniew Kiszka**, Burmistrz Przeworska – **Janusz Magoń** oraz Wójt Gminy Jawornik Polski – **Edward Gwizdała** wraz z sekretarzem tegoż UG – **Dariuszem Łapą**.

Było to kolejno czwarty – zaś trzeci – tego typu Piknik zrealizowany w byłych włościach rodu **Łastowieckich w Hadlach Szklarskich**, którego organizację sownie wsparli – tak finansowo, jak też „w naturze” (np. poprzez bezpłatne udostępnienie szczególnego lokum lub bezpłatny transport ludzi) – wyżej wymienieni.

Około godz. **10⁰⁰** w mocno przekropny dzień z przystanku **BUS-ów** przy **MOK** w Przeworsku – wraz ze swoim prezesem – wsiadali do autokaru jego podopieczni, aby po przybyciu na miejsce móc być przywitany przez **Mietka Łyska**, który od wczesnych godzin rannych już zabezpieczał imprezę (cóż za skuteczny podział ról i nienaganna wręcz współpraca na linii Adam – Mietek).

Dzień był dżdżysty, ale serca, nastroje i nadzieje na wspaniałe przeżycie dnia w Jadalni **ZPP** w Hadlach Szklarskich predysponowały też **Adama Skwarczyńskiego** – prezesa *Koła PZN w Przeworsku* – do ciepłego i wręcz entuzjastycznego zainauguowanie tegorocznego Pikniku Integracyjnego Ich Koła PZN.

Niewątpliwie wielce budującym dla niego była liczna grupa jego ludzi, którzy wykazywali wielkie zadowolenie z faktu pobytu w tym miejscu na kolejnej imprezie organizowanej przez ZK PZN, czy też kolejne wejścia na salę kolejnych przedstawicieli władz samorządowych, czy parlamentarzysty, którzy pomimo „psiej pogody” przybyli i nie wzgardzili zaproszeniem.

Docenili to też ludzie, którzy dedykowali im swoje przyśpiewki, wiersze oraz chóralnie odśpiewane „100 - lat”. W ten sposób dziękowali za cykliczne wspieranie ich działalności oraz dofinansowywanie ich inicjatyw. Prym w tym - o czym zdań kilka powyżej - wiodli: **Zofia Homik, Leon Hejnosz, Helena Żołyniak i Helena Stącel**, którą ZK PZN w drugiej części spotkania uhonorował skromnym prezentem za niezwykłą aktywność w pracy społecznej na rzecz ich społeczności i ... opiekę nad niewidomą siostrą.

Zaproszeniem nie wzgardzili ludzie z **Koła PZN Łańcut**, którzy „pod komendą” **Mariana Błażejowkiego** w „sile drużyny” zjawili się w tym towarzystwie.

Nad całością spotkania tzw. opiekę „wodzirejską” sprawował **Jan Miara** – człowiek wywodzący się z tzw. pionu kultury -, który cały stan osobowy bawił nagraniami zarejestrowanymi podczas ostatnich dekad jak też opowiadaniem dowcipów i anegdot.

O ostatnim przedsięwzięciu ZK PZN w Przeworsku **Adam Skwarczyński** – jego prezes – m.in. powiedział: *„Dzięki uprzejmości władz Gminy Jawornik Polski bezpłatnie korzystamy z tegoż obiektu, w którym czujemy się jak u siebie w domu. W realizacji imprezy pomaga nam personel obiektu. To, że się dzisiaj spotykamy, to zasługa władarzy powiatu, Miasta Przeworska, Gminy Jawornik Polski, posta Ćwierza oraz ... Mietka Łyska, bez którego wsparcia zapewne dużo bym nie zdziałał. To, co razem robimy czynimy spontanicznie – z sercem - tak, aby dzisiejsi uczestnicy tego Pikniku to, co dzisiaj tutaj przeżyją mogli długo rozważać i przeżywać w swoim domu już tęskniąc*

do następnego tego typu spotkania” – to najważniejsze wątki z wypowiedzi prezesa Skwarczyńskiego.

Uważny Czytelnik już zauważył, jak bardzo pochlebnie o współpracy, pracy i zaangażowaniu na rzecz środowiska Mietka Łyska wypowiedział się Adam Skwarczyński- prezes tutejszej struktury PZN.

Na te uwagi z niezwykłą skromnością tenże odpowiedział: „*Cóż, staram jak mogę. Adam mniej widzi, więc muszę mu pomagać, a że jestem na miejscu i dzięki Bogu sił mi jeszcze nie brakuje, to robię to, na co mam ochotę i na co mnie jeszcze stać. Cieszy mnie to, że inni to doceniają. Robię to – i będę robić – przede wszystkim dla własnej satysfakcji dopóki będzie mi to sprawiało radość*” – tyle z wypowiedzi Mietka.

Z takiego status quo wyciągam wniosek, że w Zarządzie przeworskiego Koła PZN **Adam Skwarczyński**, to *mistrz pierwszego planu*, zaś **Mietek Łysek** mistrz drugiego planu (*króluje na zapleczu*), a poprzez to, że ich funkcje dobrze i prawidłowo się zazębiają – niczym tryby skomplikowanej maszyny – ich ZK PZN działa tak, a nie inaczej.

Starosta Przeworski – **Zbigniew Kiszka** – o działalności ZK PZN na swoim terenie m.in. powiedział: „*Tak się składa, że obaj z prezesem Adamem kończymy swoje kadencje – ja w samorządzie, on w PZN. Myślę, że przez te lata współpraca układała nam się dobrze, ale o to trzeba zapytać jego. Dla mnie ważnym jest to, że to Koło jest żywe, bo ludziom w nim zrzeszonym jest to potrzebne – oni potrzebują tego typu integracji i dowartościowania, bo w rodzinach bywa różnie. Bywając wśród nich zauważyłem, że tworzą jedną wielką rodzinę. Nie skąpiąc środków – my, jako samorząd – pragniemy pomóc temu specyficznemu środowisku na miarę naszych możliwości. Po frekwencji widać, że jest to potrzebne. Na miarę naszych możliwości staramy się pomóc ludziom zrzeszonym w naszym Kole PZN, co zapewne potwierdzi prezes tejże struktury*”.

W podobnym tonie wypowiadali się kolejni honorowi Goście, którzy przybywali w kilkunastominutowych odstępach czasu.

Nasi z Przeworska w tym szczególnym miejscu bawili się do późnych popołudniowych godzin chłonąc to, co zaproponował im szczególnie wodzirej p. Jan Miara przy okazji spożywając to, co na zapleczu przygotowywano im pod czujnym okiem Mieczysława Łyska.

Pomimo niepogody współbiesiadników nie opuszczała wspaniała atmosfera i poczucie mile spędzonego czasu.

Z całą odpowiedzialnością Adam może zaliczyć ją do kolejnych udanych, co ja mogę potwierdzić, gdyż w ten czas pomiędzy nimi byłem, a co widziałem w tym opracowaniu Czytelnikowi ukazałem.

Kończąc należy pogratulować całemu ZK PZN w Przeworsku takiej imprezy, frekwencji, animuszu do imprezowania wszystkich jego uczestnikom oraz budującego względem Was stosunku przedstawicieli władz wszystkich szczebli, których w tym dniu miałem okazję poznać. Dla postronnego obserwatora jest to niewątpliwie dobry prognostyk na przyszłość w tym wszystkim, co dla całego środowiska ludzi z dysfunkcją wzroku robicie w swoim regionie. Gratuluję.

Zygflor 2010-09-01 2010-09-01

31.08.2010 - Piknik w Kole PZN Przeworsk

